

**CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII
ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII**

**СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY**

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.600
tel.: +373 (0) 22 21-28-07

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 600
тел.: +373 (0) 22 21-28-07

**DECIZIE
din 30 mai 2017
cauza nr. 26/17**

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarului: B.F.

reclamațiilor: IMSP Centrul de Diagnosticare Medicală și Dispensarului Cardiologic din Chișinău

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Pretinsa discriminare pe criteriul de dizabilitate în acces la servicii de asistență medicală.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 și nu ridică excepții de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarului

- 3.1 Petiționarul susține că este o persoană cu dizabilitate locomotorie și se deplasează cu ajutorul fotoliului rulant. Din cauza lipsei acomodării rezonabile a obiectelor de menire socială, petiționarul întâmpină diferite bariere de acces fizic, ceea ce îl împiedică să beneficieze, în condiții de egalitate cu celelalte persoane, de serviciile unor instituții. Petiționarul notează că, facând teste la IMSP Centrul de Diagnosticare Medicală și Dispensarului de Cardiologie al Institutului de Cardiologie din mun. Chișinău, a constatat lipsa acomodării rezonabile, pentru persoanele cu dizabilități.

Susținerile reclamațiilor

- 3.4 **Institutul de Cardiologie Chișinău** menționează că instituția este dotată cu rampă de acces destinat persoanelor cu necesități speciale (dizabilități) și a efectuat tot posibilul pentru a nu permite apariția discriminării persoanelor cu dizabilități locomotorii. Totodată, confirmă că, pentru a modifica rampa adaptată pentru persoanele ce se deplasează în scaun rulant, instituția în mod de urgență a întrunit Grupul de lucru pentru achiziții publice prin care s-a dispus adaptarea rampei la intrarea în Dispensarul Cardiologic, luând în calcul caracteristicile construcției, standardele tehnice și de siguranță conform (CP C.01.02-2003).
- 3.5 **Centrul Republican de Diagnosticare Medicală** susține că instituția este una construită anterior și adaptarea acesteia la cerințele actuale este mai dificilă atât din punct de vedere tehnic, cât și din punct de vedere material, implicând costuri esențiale. În partea ce ține de accesul vechi în clădire, a fost inițiat un proces de adaptare. În acest sens, a fost elaborat un proiect care urmează a fi implementat atunci când vor fi identificate resursele

financiare necesare. Instituția confirmă disponibilitatea de adaptare a clădirii la standardele actuale cu soluționarea urgentă a problemei existente.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2)** garantează dreptul la egalitate tuturor cetățenilor Republicii Moldova stipulând că toți sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 8** lit. b) interzice orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la servicii de asistență medicală.
- 4.3 **Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2012 la art. 8 alin. (1)** prevede că persoanele cu dizabilități au dreptul să fie recunoscute, oriunde s-ar afla, ca persoane cu drepturi egale în fața legii; **alin. (2)** persoanele cu dizabilități beneficiază de capacități juridice în egală măsură cu celelalte persoane în toate aspectele vieții, iar după caz, și de măsuri de protecție și asistență juridică în exercitarea capacității juridice, prevăzute de legislația în vigoare; **alin. (3)** persoanele cu dizabilități au dreptul inalienabil la respectarea demnității umane indiferent de dizabilitate sau altă stare de sănătate, indiferent de rasă, naționalitate, originea etnică, limbă, religie, sex, orientarea sexuală, opinie, apartenența politică, avere, originea socială sau orice alt motiv; **alin. (4)** persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile civile, politice, sociale, economice și culturale, precum și de libertățile fundamentale consacrate prin Constituția Republicii Moldova, prin Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (ratificată prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010), prin prezenta lege și alte acte normative; **alin. (6)** discriminarea persoanelor cu dizabilități constând în orice deosebire, excludere, marginalizare, limitare sau preferință, precum și în refuzul de creare a condițiilor favorabile și de adaptare rezonabilă, care conduc la imposibilitatea sau complicarea recunoașterii, îndeplinirii sau folosirii drepturilor civile, politice, economice, sociale sau culturale, este interzisă și se pedepsește conform legislației în vigoare; **art. 17 alin. (1)** în scopul asigurării unei vieți independente persoanelor cu dizabilități, autoritățile publice centrale și locale, organizațiile nonguvernamentale, agenții economici, indiferent de forma de organizare juridică, în funcție de competențele lor funcționale, evaluează situația în domeniu și întreprind măsuri concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, la informație și la mijloacele de comunicare, inclusiv la tehnologia informației și la comunicațiile electronice, la alte utilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în localitățile urbane, cât și în localitățile rurale, în conformitate cu normativele în vigoare; **alin.(2)** spune identificarea și eliminarea obstacolelor/barierelor față de accesul deplin al persoanelor cu dizabilități trebuie aplicate în special la clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte utilități interioare și exterioare, inclusiv școli, case, instituții publice și locuri de muncă, la serviciile de informare și comunicare, inclusiv serviciile electronice și de urgență, de asemenea la alte utilități și servicii publice; **art.19 alin. (1)** prevede Obiectele de menire socială trebuie să fie amenajate într-un mod care să le facă accesibile pentru persoanele cu dizabilități: dotate cu căi de acces și instalate cu respectarea actelor normative în vigoare vizând domeniul respectiv; **alin. (2)** În cazul în care obiectele de menire socială, din motive tehnice, nu pot fi amenajate astfel încât să fie accesibile persoanelor cu dizabilități cu respectarea normativelor în vigoare, autoritățile administrației publice locale, asociațiile obștești și persoanele juridice de drept public sau

de drept privat trebuie să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru adaptarea rezonabilă a obiectelor în cauză la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

4.4 **Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art. 5 alin. (3)** menționează faptul că pentru a promova egalitatea și a elimina discriminarea, Statele Părți vor lua toate măsurile adecvate pentru a se asigura adaptarea rezonabilă; **art. 9 alin. (1)** stipulează că pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, statele părți vor lua măsuri adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale.

4.5 **Comentariul General nr. 2 (2014) cu privire la accesibilitate adoptat de Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități la pct.25** notează că accesibilitatea vizează un grup de persoane, în timp ce acomodarea rezonabilă vizează persoane individuale. Acest lucru înseamnă că asigurarea accesibilității este o obligație ex-ante. Prin urmare, Statele Părți au datoria de a asigura o accesibilitate înainte de a primi o cerere individuală pentru a introduce sau de a folosi un loc sau un serviciu. Statele Părți trebuie să stabilească standarde de accesibilitate, care trebuie să fie adoptate în urma consultării cu organizațiile persoanelor cu dizabilități și trebuie să fie puse la dispoziția furnizorilor de servicii, constructori și alți factori relevanți. Standardele de accesibilitate trebuie să fie extinse și standardizate. În cazul persoanelor care au dificultăți specifice și care nu au fost luate în considerare atunci când standardele de accesibilitate au fost dezvoltate sau care nu folosesc modurile, metodele sau mijloacele oferite pentru a obține accesibilitate (de exemplu citire în Braille) chiar și aplicarea standardelor de accesibilitate poate să nu fie suficiente pentru a le asigura accesul. În astfel de cazuri, se pot recurge la acomodarea rezonabilă. În conformitate cu prevederile Convenției, statele părți nu pot să invoce austeritate ca o scuză pentru eșecul de a asigura accesibilitatea treptată pentru persoanele cu dizabilități. Obligația de a pune în aplicare accesibilitatea este necondiționată, adică entitatea obligată să asigure accesibilitatea nu poate invoca sarcina disproporționată ca justificare a lipsei accesibilității.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele examinate, Consiliul reține spre examinare o pretinsă discriminare indirectă în acces la servicii medicale.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (*art. 15 alin.(1) și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității*), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (*cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par.91-92, Timishev v. Rusia par.57*) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse, pentru a institui o prezumție a discriminării indirecte este necesară prezenta cumulativă a următoarelor elemente:
 - a) existența unei reguli, unui criteriu sau a unei practici aparent neutre (cerință care se aplică tuturor)
 - b) care dezavantajează anumite persoane/grup de persoane
 - c) pe baza unui criteriu stipulat de lege.
- 5.3 Consiliul, examinând circumstanțele cauzei, stabilește că prezumția discriminării indirecte a fost instituită. Lipsa rampei de acces în edificiile de menire socială, aparent fiind o stare de fapt aplicabilă tuturor, dezavantajează cel mai mult persoanele cu dizabilități, or acestea sunt în imposibilitatea reală de a apela la serviciile oferite, în condiții de egalitate cu ceilalți. Ținând cont de pretențiile invocate, Consiliul se va pronunța sub aspectul accesibilității clădirilor IMSP Centrul de Diagnosticare Medicală și Dispensarului Cardiologic din Chișinău, astfel încât acestea să poată fi folosite de către persoanele cu dizabilități.
- 5.4 Consiliul notează că amenajarea obiectelor de menire socială, astfel încât să poată fi folosite de către persoanele cu dizabilități, constituie o obligație generală. Iar în cazul în care, **din motive tehnice**, acestea nu pot fi amenajate, entitățile vizate trebuie să

întreprindă măsuri corespunzătoare pentru adaptarea rezonabilă a obiectelor în cauză la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

- 5.5 Consiliul a luat act de poziția Institutului de Cardiologie Chișinău, prin care afirmă că instituția deja dispune de o rampă care facilitează accesul în clădire a persoanelor cu dizabilități locomotorii. În ședința de audieri, petiționarul a confirmat existența acesteia și a subliniat că, la momentul desfășurării ședinței de audieri, nu are pretenții față de reclamatul respectiv. Astfel, Consiliul stabilește că prin aceste acțiuni (accesibilizarea clădirii), acest capăt al pretențiilor s-a epuizat, or circumstanțele discriminatorii între timp au fost remediate.
- 5.6 Cât privește accesibilitatea Centrului Republican de Diagnosticare Medicală, Consiliul a luat act de susținerea reclamatului, care a menționat că, la etapa actuală, clădirea instituției este una veche și adaptarea acesteia la cerințele actuale este dificilă atât din punct de vedere tehnic, cât și din punct de vedere material. Consiliul apreciază critic această justificare din următoarele considerente. Consiliul reamintește că accesibilizarea fizică și informațională constituie o obligație *ex - ante* a statului. Obligația de a implementa accesibilitatea este necondiționată. Cu alte cuvinte, entitatea obligată să asigure accesibilitatea nu poate invoca sarcina disproporționată sau lipsa mijloacelor financiare ca justificare a acesteia. Consiliului subliniază că accesibilitatea redusă sau lipsa acesteia constituie, pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, o barieră la accesarea serviciilor oferite. Consiliul admite că în unele situații, amenajarea adecvată a clădirilor pentru a asigura accesul corespunzător al persoanelor cu dizabilități, din motive tehnice sau de siguranță nu poate fi întreprinsă. În astfel de situații, responsabilii ar trebui să vină cu măsuri de acomodare rezonabilă.
- 5.7 Consiliul a luat act de susținerile reprezentantului Centrului Republican de Diagnosticare Medicală, care în ședința de audieri, a indicat că ar exista o alternativă de acces a persoanelor cu dizabilități locomotorii, printr-o altă secție (secția imagistică). La ședința de audieri s-a constatat că personalul secției imagistice, din motive de securitate, refuză să permită persoanelor cu dizabilități accesul în instituție. În aceste circumstanțe, Consiliul îndeamnă autoritatea să nu renunțe la obligația de a accesibiliza în totalitate intrarea principală și să-și planifice mijloace financiare în acest sens. De asemenea, până la accesibilizarea căilor de acces, administrația ar trebui să elaboreze un act intern care ar reglementa obligația funcționarilor din cadrul Centrului de a permite intrarea în secția imagistică a persoanelor cu dizabilități locomotorii, or, în lipsa unor astfel de prevederi, accesul acestor persoane rămâne la discreția funcționarilor.
- 5.8 Acestea fiind stabilite, Consiliul subliniază că neasigurarea amenajării adecvate a clădirilor pentru a asigura accesul și folosirea lor de către persoanele cu dizabilități, reprezintă un impediment fizic la accesarea serviciilor medicale și constituie o discriminare indirectă pe criteriul de dizabilitate.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1 - 3, art. 8 lit. b) și art.15 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr.121 din 25.05.2012 și pct. 61 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate nu reprezintă discriminare indirectă pe criteriul de dizabilitate în partea ce ține de Institutul de Cardiologie Chișinău.
2. Faptele constatate reprezintă discriminare indirectă pe criteriu de dizabilitate în partea ce ține de Centrul Republican de Diagnosticare Medicală.
3. Centrul Republican de Diagnosticare Medicală va plasa pe întreg perimetrul instituției indicatori care vor direcționa persoanele cu dizabilități locomotorii spre intrarea accesibilizată a clădirii și va adopta măsuri care vor facilita accesul efectiv în clădire prin secția imagistică, astfel asigurând dreptul persoanelor cu dizabilități la servicii medicale în condiții de egalitate cu ceilalți.
4. Centrul Republican de Diagnosticare Medicală va informa Consiliul, în termen de 30 zile, despre măsurile întreprinse în acest sens.

5. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
6. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Oxana GUMENNAIA – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Lucia GAVRILIȚĂ – membră